

Projekt

z dnia 24 lutego 2023 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ MIKOŁOWA**

z dnia ..... 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 - 2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r.) w związku z art. 176 pkt 1 oraz 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.), na wniosek Burmistrza Miasta Mikołowa

**Rada Miejska Mikołowa
uchwała:**

§ 1. Przyjąć „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025” w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Mikołowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2023 roku.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023 – 2025

Spis treści

1. Wstęp
2. Diagnoza środowiska i problemu
3. Oferta instytucjonalna i wsparcie specjalistyczne
4. Adresaci Programu
5. Cele Programu
- 1) Cel główny
- 2) Cele szczegółowe
6. Monitoring Programu
7. Realizatorzy Programu
8. Źródła finansowania Programu

Wstęp

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025 (dalej Program) stanowi kontynuację i uzupełnienie poprzedniego Programu, który był realizowany w latach 2020 – 2022. Wynika m.in. ze stałej potrzeby wspierania rodziny w różnych dziedzinach jej funkcjonowania. Podstawę i obowiązek opracowania i realizacji 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny stanowi art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo – wychowawcze spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, a realizacja zadań powinna przebiegać we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

W przypadku gdy w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się różnego rodzaju trudności i dysfunkcje, powstaje konieczność podjęcia zintegrowanych działań w oparciu o pomoc specjalistów oraz instytucji wspierających rodziny. Wszystko po to, aby poprawić funkcjonowanie całej rodziny oraz zapewnić dziecku warunki do prawidłowego rozwoju. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025 zakłada rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodzin na terenie gminy Mikołów poprzez realizację szeregu kompleksowych działań. Oprócz tego, że działania w ramach Programu wynikają z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, to korelują m.in z ustawą o pomocy społecznej i ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Podstawowym założeniem Programu jest przywrócenie, a czasami ukształtowanie w rodzinach zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Działaniami uzupełniającymi i towarzyszącymi są zadania, które pozwolą na zapewnienie rodzinom szerokich form wsparcia, poczynając od interwencyjnych, poprzez edukacyjne i zaradcze, aż po działania aktywizujące rodziny społecznie, skierowane powszechnie do rodzin z dziećmi.

Diagnoza środowiska i problemu

Gmina Mikołów jest gminą miejską położoną w południowej części województwa śląskiego, którą na koniec 2022 roku zamieszkiwało 39.047 mieszkańców (z tego 52,41% stanowiły kobiety, natomiast 47,59%

mężczyźni). W stosunku do poprzednich lat odnotowano niewielki spadek liczby ludności: na koniec 2020 roku było 39.296 mieszkańców, na koniec 2021 roku – 39.142.¹⁾

W 2022 roku pomocą społeczną objęto 449 rodzin, z czego 66 rodzin to rodziny z dziećmi (co stanowiło 253 osoby w rodzinach). Z usług asystenta rodziny skorzystało we wskazanym okresie 41 rodzin.

Tabela 1. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w 2022 r.

RODZINY OGÓLEM	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
	449	721
rodziny z dziećmi ogółem	66	253
o liczbie dzieci		
1	26	70
2	22	73
3	6	27
4	7	40
5	3	24
6	1	8
7 i więcej	1	11
RODZINY NIEPEŁNE OGÓLEM	40	134
o liczbie dzieci		
1	13	28
2	18	58
3	4	17
4 i więcej	5	31

Źródło: Dane ze sprawozdania rocznego MRPiPS-03 za 2022 r.

Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są rodzinom i osobom ze względu na trudne sytuacje, których nie są w stanie przezwyciężyć przy wykorzystaniu własnych środków i możliwości. Dominującym powodem przyznawania pomocy w 2022 r. była długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność, w dalszej kolejności ubóstwo oraz na kolejnym miejscu - bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy w 2022 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN OGÓLEM	LICZBA OSÓB W RODZINACH
UBÓSTWO	122	197
SIEROCTWO	0	0
BEZDOMNOŚĆ	20	20
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	18	94

¹⁾ Dane Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Mikołowa

W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	11	72
BEZROBOCIE	91	178
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	167	228
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	289	411
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓLEM	103	204
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	18	62
RODZINY WIELODZIETNE	8	46
PRZEMOC W RODZINIE	8	19
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	0	0
ALKOHOLIZM	18	20
NARKOMANIA	1	5
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	2	3
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODŹCY, OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ LUB ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY	0	0
ZDARZENIE LOSOWE	1	2
SYTUACJA KRYZYSOWA	2	2
KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0

Źródło: Dane ze sprawozdania rocznego MRPiPS-03 za 2022 r.

Program powinien odpowiadać na realne problemy towarzyszące lokalnej społeczności, w tym przypadku szczególnie w obszarze funkcjonowania rodziny.

Z analizy danych własnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie kształtuje się obraz, gdzie, jak wspomniano, zdecydowanie dominującym powodem udzielania pomocy społecznej jest długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Stosunkowo duży odsetek zgłaszających się po pomoc rodzin stanowią te, które wykazują bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Pośród rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny dominującymi problemami są:

- zaniedbania opiekuńczo – wychowawcze,
- niska świadomość roli rodzica,
- brak kompetencji wychowawczych,
- uzależnienia.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w rodzinie odnotował w 2022 roku 77 procedur "Niebieska Karta", z czego w 11 przypadkach osobą wskazaną jako podejrzaną o doświadczenia przemocy było dziecko. Ogólnie w rodzinach, w których prowadzone były procedury „Niebieska Karta” było 87 dzieci.

Dodatkowo wg danych przekazanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mikołowie, na 29 postępowań prowadzonych w 2022 roku, 16 dotyczyło osób posiadających dzieci.

Wszystkie te czynniki w sposób oczywisty wpływają na funkcjonowanie rodziny. W pewnych przypadkach prawidłowe funkcjonowanie okazuje się na tyle zaburzone, że wymagana jest interwencja ze strony specjalistów z zakresu wspierania rodziny. W skrajnych przypadkach, gdy zagrożone staje się zdrowie czy życie małoletnich, podejmuje się działania interwencyjne w celu zabezpieczenia dzieci. Wtedy też działania skupiają się na pomocy rodzicom i opiekunom w wyeliminowaniu przyczyn trudnej sytuacji życiowej w taki sposób, by można czynić starania o powrót dzieci do domu rodzinnego.

Oferta instytucjonalna i wsparcie specjalistyczne

Do realizacji wspierania rodziny poprzez pracę z rodziną na terenie Mikołowa wyznaczony jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie, gdzie prowadzona przez pracowników praca socjalna oraz usługi asystentów rodzin służą bezpośredniemu wsparciu rodzin. Prowadzona jest również Placówka Wsparcia Dziennego, która aktualnie przyjęła formę świetlicy opiekuńczej, w której dzieciom zapewnia się opiekę i wychowanie, a także pomoc w nauce, organizację czasu wolnego i rozwój zainteresowań.

Warto w tym miejscu wspomnieć, że gmina Mikołów posiada zaplecze instytucjonalne, również za pośrednictwem którego realizowane jest wspieranie rodzin. Jest to baza opiekuńcza, edukacyjna, także instytucjonalne formy wsparcia oraz szeroka oferta organizacji pozarządowych.

Wg stanu na dzień 31.12.2022 r. na terenie gminy funkcjonował żłobek publiczny, 4 żłobki niepubliczne i 2 kluby dziecięce, w których łączna liczba miejsc wynosiła 259. W gminie nie funkcjonuje natomiast instytucja opiekuna dziennego. Dzienny opiekun jest jedną z form instytucjonalnej opieki nad dziećmi, obok żłobka i klubu dziecięcego. Zorganizowanie opieki sprawowanej przez dziennego opiekuna nie wymaga tak dużych nakładów finansowych, tak jak np. w przypadku utworzenia żłobka czy klubu dziecięcego. Opieka jest sprawowana w warunkach domowych, a czas sprawowania opieki przez dziennego opiekuna efektywniej dopasowany do czasu pracy rodziców.

W roku szkolnym 2022/2023 w Mikołowie działa 11 przedszkoli publicznych, 2 przedszkola niepubliczne, 2 punkty przedszkolne. Dodatkowo w 2 szkołach funkcjonują oddziały przedszkolne. Łącznie we wszystkich placówkach jest 1.739 miejsc. W ramach przedszkoli przewidziane jest 40 miejsc integracyjnych dla dzieci ze szczególnymi potrzebami.

Gmina Mikołów jest także organem prowadzącym dla 10 szkół podstawowych, oprócz tego w gminie funkcjonuje 1 szkoła niepubliczna. Wszystkie szkoły dysponują łącznie 3.594 miejscami, z czego 788 miejsc, to miejsca integracyjne.

Szereg zajęć rozwijających, usprawniających czy też popularyzujących i edukacyjnych m.in. dla dzieci prowadzą Miejski Dom Kultury w Mikołowie, Miejska Biblioteka Publiczna w Mikołowie, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mikołowie, czy też Ognisko Pracy Pozaszkolnej.

Bardzo dużą rolę we wspieraniu rodziny odgrywają organizacje pozarządowe działające w obszarze szeroko rozumianej pomocy rodzinie, oferujące m.in. pomoc psychologiczną, prawną, programy edukacyjne i korekcyjne, grupy samopomocy, warsztaty tematyczne czy przeciwdziałanie uzależnieniom.

Adresaci Programu

Adresatami Programu są mikołowskie rodziny. Szczególnego wsparcia wymagają rodziny przeżywające trudności opiekuńczo - wychowawcze, niezależnie od przyczyn. Wsparcia potrzebują zarówno rodziny wielopokoleniowe, wielodzietne, także rodziny niepełne. Specjalna pomoc powinna być ukierunkowana na rodziny dotknięte różnego rodzaju przemocą i uzależnieniami. Niektóre działania są również powszechnie kierowane do rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie działań profilaktycznych.

Jednocześnie odbiorcami Programu są pracownicy i przedstawiciele instytucji i służb działających na rzecz dzieci i rodzin.

Cele Programu

Cel główny

Rozwój lokalnego systemu wspierania rodziny.

Cele szczegółowe

I. Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze.

Zadania:

1. Prowadzenie systemu asystentury rodzinnej.
2. Prowadzenie placówki wsparcia dziennego.
3. Organizowanie warsztatów podnoszących kompetencje rodzicielskie.
4. Rozwijanie usług rodzin wspierających.
5. Działalność edukacyjno – informacyjna prowadzona na rzecz rodzin z dziećmi.

Wskaźniki realizacji:

1. liczba asystentów,
2. liczba rodzin objętych wsparciem asystentów,
3. ilość dzieci uczęszczających do placówki wsparcia dziennego,
4. ilość warsztatów, spotkań,
5. liczba rodzin wspierających,
6. ilość akcji edukacyjnych i szkoleń.

II. Zapewnienie poradnictwa, wsparcia instytucjonalnego i specjalistycznego na rzecz dzieci i rodzin.

Zadania:

1. Prowadzenie terapii i grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
2. Organizowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniami.
3. Organizowanie i prowadzenie terapii i grup terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie.
4. Organizowanie programów korekcyjnych i terapii dla sprawców przemocy.
5. Działanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
6. Prowadzenie terapii i mediacji rodzinnych.
7. Organizowanie poradnictwa specjalistycznego, w tym prawnego i psychologicznego.
8. Wsparcie rodzin dotkniętych chorobą lub niepełnosprawnością, w szczególności zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.
9. Wsparcie rodzin z dziećmi w opiece nad dziećmi do lat trzech.
10. Promowanie zdrowego stylu życia.

Wskaźniki realizacji:

1. rodzaje terapii i grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
2. liczba warsztatów i programów profilaktycznych,
3. liczba osób korzystających z terapii dla ofiar przemocy/ilość punktów,
4. liczba osób korzystających z programów korekcyjnych i grup terapeutycznych,
5. ilość wszczętych i prowadzonych procedur „Niebieskich Kart”,
6. ilość punktów prowadzących terapie i mediacje, ilość spotkań,
7. ilość punktów udzielających porad psychologicznych i prawnych, ilość porad,
8. ilość usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi,
9. liczba dzieci do lat 3 objętych opieką w żłobkach, punktach, przez opiekuna dziennego,
10. ilość prelekcji i akcji edukacyjnych.

III. Wspieranie edukacji dzieci i młodzieży oraz organizacja czasu wolnego.

Zadania:

1. Pomoc finansowa i rzeczowa dla dzieci i młodzieży w trudnej sytuacji materialnej.
2. Wyróżnianie i nagradzanie uzdolnionych uczniów.
3. Organizacja miejsc opieki i wychowania dzieci i młodzieży, w tym organizacja miejsc wypoczynku letniego i zimowego.
4. Organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie pozalekcyjnych zajęć rekreacyjno – sportowo – kulturalnych.

Wskaźniki realizacji:

1. liczba decyzji przyznających stypendium szkolne i zasiłek szkolny,
2. liczba decyzji przyznających stypendium za wyniki w nauce,
3. ilość punktów i miejsc opieki i wychowania dla dzieci i młodzieży,
4. ilość kolonii, półkolonii, zimowisk, obozów,
5. ilość i rodzaj zajęć rekreacyjno – sportowo – kulturalnych.

IV. Wzmacnianie kadry zajmującej się wspieraniem rodziny.

Zadania:

1. Organizowanie zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych działających na rzecz rodzin.
2. Zapewnienie dostępu do superwizji osobom pracującym z rodzinami.
3. Podnoszenie poziomu kompetencji zawodowych przedstawicieli instytucji zajmujących się wspieraniem rodzin.

Wskaźniki realizacji:

1. ilość zespołów, ilość grup roboczych,
2. ilość sesji, spotkań,
3. ilość szkoleń i wykładów.

Monitoring Programu

Działania podejmowane w ramach Programu koordynuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie. Monitoring będzie odbywać się m. in. poprzez przedkładanie sprawozdania z realizacji Programu w ramach sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, składanego corocznie Radzie Miejskiej przez Dyrektora Jednostki.

Monitoring posłuży do oceny skuteczności podejmowanych działań oraz osiągnięcia założonych rezultatów.

Realizatorzy Programu

Realizacja zadań przewidzianych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny powinna być przekazana podmiotom, które prowadzą działania na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Realizacja odbywać się będzie m.in. w korelacji z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii oraz Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie dla gminy Mikołów.

Realizatorami Programu będą: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, jednostki gminne działające w obszarze szeroko pojętego wspierania rodziny, placówki oświatowe, służby mundurowe, organizacje pozarządowe.

Koordynowanie i organizowanie działań w ramach Programu, a także inicjowanie nowych przedsięwzięć należy do zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie.

Źródła finansowania Programu

Głównymi źródłami finansowania działań określonych w Programie będą:

- środki z budżetu gminy

- środki z budżetu państwa
- środki zewnętrzne pozyskane przez gminę
- środki pozyskane przez organizacje pozarządowe.

Wdrożenie i realizacja poszczególnych działań będą uzależnione od możliwości pozyskania i zabezpieczenia środków finansowych na wskazane w Programie cele.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. W myśl art. 176 pkt 1 cyt. ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny, art. 179 ust. 2 ustawy stanowi natomiast, że rada gminy uchwała gminne programy wspierania rodziny. Z tych też względów Rada Miejska Mikołowa jest zobowiązana taki program uchwalić.